

FEDERATIE DORPSLIJSTEN
WEST MAAS EN WAAL

Voor elkaar en met elkaar

Programma gemeenteraadsverkiezingen 2026 -2030

Voor elkaar en met elkaar

West Maas en Waal is een bijzondere gemeente: een plek waar mensen elkaar kennen, helpen en trots zijn op hun streek. Dankzij sterke sociale netwerken en een levendig verenigingsleven voelen inwoners zich verbonden met elkaar én met hun omgeving. Tussen de rivieren is het water altijd dichtbij — het bepaalt ons landschap, onze economie en onze manier van leven.

Onze inwoners zijn de kracht van West Maas en Waal. Samen werken we aan dorpen waar het prettig wonen, werken en leven is. Of het nu gaat om woningbouw, bereikbaarheid, leefbaarheid of zorg — de FD (Federatie Dorpslijsten – zie kader) staat midden in de samenleving en neemt verantwoordelijkheid voor een toekomst die past bij onze lokale identiteit. Dat vraagt om samenwerking, visie en betrokkenheid. West Maas en Waal is sterk omdat we het samen doen: Voor elkaar en met elkaar.

In dit programma beschrijven we hoe de FD de komende jaren, van 2026 tot 2030, vorm geeft aan gemeente die klaar is voor de toekomst. Een gemeente die luistert naar haar inwoners, ruimte biedt aan initiatieven en keuzes maakt die bijdragen aan een sterke, leefbare en duurzame gemeenschap.

De volgende thema's vormen daarbij onze leidraad:

- Een inwonersvriendelijke en gastvrije gemeente
- Een vitale samenleving en sterke gemeenschap
- Woningbouw passend bij de behoefte – bouwen aan dorpen met toekomst
- Een bloeiende lokale economie – Samen ondernemen
- Maas en Waal - Fijn om te leven
- Bereikbaar en veilig
- Een toekomstgerichte en duurzame gemeente

Bij elk thema sluiten wij af met enkele beleidsvoornemens op dat vlak. Deze beleidsvoornemens zijn van toepassing voor de gemeente in zijn geheel, en van belang voor alle inwoners van West Maas en Waal.

Federatie Dorpslijsten West Maas en Waal, de FD, is de samenwerking van vijf lokale dorpspartijen: FD Partij Beneden-Leeuwen, FD Boven-Leeuwen, FD Dreumel, FD Maasdorpen en FD Wamel. Deze vijf politieke partijen zijn geworteld in 'hun' dorpen maar hebben een gezamenlijke politieke visie van waaruit ze in de gemeenteraad samenwerken. De leden van onze vijf partijen bestaan uit jongeren en senioren, mannen en vrouwen, werknemers en ondernemers. Ze wonen bij jou in het dorp of in jouw straat.
Iedereen kent wel een FD-er. Ook jij!

Een inwonersvriendelijke en gastvrije gemeente.

De gemeente is er voor haar inwoners. Zij verleent een brede en essentiële dienstverlening — van afvalinzameling, wegenonderhoud en groenbeheer tot vergunningverlening, zorgbemiddeling en inkomensondersteuning. Voor inwoners moet altijd duidelijk zijn waar zij terecht kunnen met hun vragen en zorgen.

West Maas en Waal is, en blijft, een zelfstandige gemeente met korte lijnen en persoonlijk contact. Juist dat menselijke karakter is onze kracht. De afgelopen jaren zijn, mede door de inzet van de FD, belangrijke stappen gezet om de dienstverlening te verbeteren, onder meer door de introductie van het Klant Contact Centrum (KCC) en de gemeente-app. Deze initiatieven hebben de bereikbaarheid vergroot en de communicatie verbeterd. De FD staat voor het behoud en verdere ontwikkeling van deze online – dienstverlening, ondersteund met fysieke bereikbaarheid.

Goede dienstverlening gaat verder dan systemen of loketten. Het gaat om de manier waarop inwoners worden geholpen. De gemeente zoekt de balans tussen persoonlijke aandacht en digitale toegankelijkheid. Moderne, gebruiksvriendelijke onlinediensten kunnen administratieve lasten verminderen, zodat medewerkers zich meer kunnen richten op wat echt telt: luisteren, meedenken en helpen.

Daarnaast wil de FD werken aan een duidelijke gemeentelijke visie op dienstverlening. Deze visie beschrijft hoe de gemeente omgaat met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Ze legt vast wat inwoners mogen verwachten — in bereikbaarheid, duidelijkheid en respectvolle communicatie. Taken kunnen soms worden uitbesteed, maar de gemeente blijft altijd eindverantwoordelijk en voert de regie.

Naast fysieke toegankelijkheid wordt ook de digitale dienstverlening verder uitgebreid. Waar processen eenvoudiger kunnen, wordt dat opgepakt. Denk bijvoorbeeld aan het digitaal verlengen van paspoorten of rijbewijzen, zoals in andere gemeenten reeds mogelijk is. Zo maken we het inwoners makkelijker en ontstaat er meer ruimte voor persoonlijke aandacht aan de balie.

Tegelijk willen we inwoners nadrukkelijk betrekken bij plannen en beslissingen. Inwoners met goede ideeën – over hoe iets slimmer, beter of efficiënter kan – krijgen de kans die te delen. De FD is de verbindende factor tussen deze initiatieven en de gemeente, waarbij de FD zorgdraagt dat deze initiatieven worden gehoord. Hierdoor komt inwonersparticipatie op een hoger plan te staan en is de gemeente toegankelijker voor de inwoners. De FD heeft zich sterk gemaakt voor een goed inwonersparticipatie beleid binnen onze gemeente.

Zo bouwen we met elkaar aan een gemeente die mensgericht, benaderbaar en transparant is. Een gemeente die haar inwoners serieus neemt, samenwerking stimuleert en werkt vanuit één overtuiging: We doen het samen –voor elkaar en met elkaar.

- ✓ **Onze visie op dienstverlening is menselijk gericht en niet op het systeem. Het doel zal zijn streven naar “inwoner vriendelijke gemeente”**
- ✓ **Digitaliseren en automatiseren waar mogelijk, persoonlijke aandacht waar noodzakelijk .**
- ✓ **Investeren in onze organisatie in plaats van externe inhuur met de nadruk op kwaliteit**

Werken aan een vitale samenleving en investeren in een sterke gemeenschap

De komende jaren verandert de zorg in Nederland ingrijpend – en dat geldt ook voor West Maas en Waal. Door vergrijzing, personeelstekorten en een toename van toegewezen (zorg)taken vanuit de overheid, staat de gemeente voor belangrijke keuzes.

Om onze inwoners de juiste zorg te kunnen blijven bieden, is een toekomstgerichte aanpak nodig. Dat betekent duidelijke afspraken met zorgaanbieders, verenigingen en maatschappelijke organisaties, altijd met hetzelfde doel voor ogen: tevreden inwoners die de zorg krijgen die ze nodig hebben.

We bouwen voort op bestaande successen, zoals het beleid rondom mantelzorgondersteuning, 'Zorg-voor-elkaar'-woningen en, sinds 2024, de status van dementievriendelijke gemeente. Ook is de persoonlijke benadering voor zorgvraag verder ontwikkeld, bijvoorbeeld via huisbezoeken van de consulenten van VraagWijzer.

De komende periode bouwen we hierop voort. We willen dat de gemeente een proactieve en coördinerende rol pakt in de zorgverlening. Met aandacht voor persoonlijke aandacht, maatwerk en korte lijnen. Er mag niet worden bezuinigd op de ondersteuning voor wie dat echt nodig heeft. Door te investeren in preventie, professionele zorg en slimme technologie kunnen we efficiënter werken, wachttijden verkorten en sneller hulp bieden in urgente situaties.

In een hechte gemeenschap als West Maas en Waal is het belangrijk dat mensen elkaar helpen. Verenigingen, sociale netwerken en lokale initiatieven zorgen voor contact tussen inwoners en verbeteren het welzijn van jong en oud. Ze vormen een vangnet voor mensen die ondersteuning nodig hebben en dragen bij aan preventie van de zorgvraag. Daarom verdienen deze initiatieven blijvende steun, zowel financieel als in de organisatie

Daarnaast blijft persoonlijke nabijheid belangrijk. Digitale middelen kunnen het proces vergemakkelijken, maar zorg moet laagdrempelig en dichtbij blijven – met bijvoorbeeld lokale prikposten, huisartsen in de kernen en een goed functionerend netwerk van AED's (Automatische Externe Defibrillators).

Zo bouwen we stap voor stap aan een gemeente waarin iedereen de zorg krijgt die nodig is, op het juiste moment en zo dicht mogelijk bij huis.

- ✓ **Het versterken van onze verenigingen, evenementen en sociale (vrijwilligers-)netwerken om een vangnet te creëren voor het welzijn van onze inwoners, met Vraagwijzer als achtervang.**
- ✓ **Mantelzorg blijven ondersteunen.**
- ✓ **Blijven inzetten op preventie voor mentale zorg mede door bereikbaarheid van ons zorgloket Vraagwijzer.**
- ✓ **Snel en adequaat leiden van onze inwoners naar de juiste ondersteuning.**
- ✓ **Zorgen dat inwoners hun eigen verantwoordelijkheid zullen nemen.**

Woningbouw passend bij de behoefte – bouwen aan dorpen met toekomst

Wonen in West Maas en Waal betekent leven in een omgeving waar rust, ruimte en gemeenschapszin hand in hand gaan. De woningmarkt staat echter ook hier onder druk. Door vergrijzing, schaarste aan betaalbare en beschikbare woningen en de groeiende aantrekkingskracht van onze gemeente als prettige woonplaats, is er behoefte aan een doordachte woonvisie.

Sinds 2024 mogen gemeenten kopers uit eigen gemeente voorrang geven, om bewoners met binding met de gemeente te behouden. De FD zorgt ervoor dat deze voorrangsregeling binnen gemeente West Maas en Waal wordt toegepast.

Binnen de gemeente heeft de FD de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet met een sterke woonzorgvisie, goed bouwbeleid en een nauwe samenwerking met projectontwikkelaars. De komende jaren bouwen we daarop voort met één duidelijk uitgangspunt: bouwen passend bij de behoefte.

Dat betekent woningen voor elke levensfase en inkomensgroep, in alle dorpen:

- Woningen voor ouderen die langer zelfstandig willen wonen.
- Voldoende betaalbare en sociale huurwoningen.
- Nieuwbouw voor starters en doorstromers, zodat jongeren in hun eigen dorp kunnen blijven wonen.

De succesvolle starterslening blijft een belangrijk instrument om jonge inwoners een kans te geven op de woningmarkt. Daarnaast stimuleren we lokale initiatieven en herontwikkelingsprojecten binnen de bestaande kernen — van de transformatie van leegstaande panden tot de herbestemming van oude industrie of kerken. Projecten zoals de zorgzame buurt *Lauwe voor Later* in Beneden Leeuwen en de herontwikkeling van *Huize Henricus* in Wamel laten zien hoe wonen, zorg en leefbaarheid elkaar kunnen versterken. Niet voor niets heeft de FD zich hier actief voor ingezet de afgelopen jaren.

Belangrijk daarbij is dat de gemeente de regie houdt over woningbouwprojecten. Alleen zo kunnen we gefaseerd en evenwichtig bouwen, afgestemd op de voorzieningen, infrastructuur en leefbaarheid van ieder dorp. Als de woningvoorraad groeit moeten scholen, energievoorziening, wegen en riolering, mee ontwikkelen. Zo bouwen we niet alleen huizen — maar complete buurten waar mensen graag wonen en elkaar ontmoeten.

Zo versterken we de kernen van onze gemeente: van de levendige dorpsgemeenschappen met hun scholen, MFA's en verenigingen tot de centrumfunctie van Dreumel en Beneden-Leeuwen.

West Maas en Waal groeit met zorg en visie — stap voor stap, dorp voor dorp. Een gemeente waar iedereen een plek kan vinden die echt als thuis voelt.

- ✓ **Regie pakken, focus op ontwikkelen van buurten.**
- ✓ **Steun verlenen aan gefaseerde (woning)bouw, passend bij behoefte en voorzieningen per kern.**
- ✓ **Inzetten op inbreiding door transformatie/herontwikkeling van leegstand.**

Een bloeiende lokale economie – samen ondernemen

West Maas en Waal is een ondernemende gemeente. De dorpen herbergen een grote verscheidenheid aan ondernemers: van agrariërs en familiebedrijven tot ZZP'ers en innovatieve starters. Samen zorgen zij voor werkgelegenheid, levendigheid en economische veerkracht.

Hoewel veel inwoners buiten de gemeente werken, blijft het belangrijk om voldoende lokale werkgelegenheid te behouden en nieuwe bedrijvigheid aan te trekken. In iedere kern wordt gericht gewerkt aan passende uitbreiding en vernieuwing. Zo versterken we de lokale economie. Dit biedt onze inwoners de mogelijkheid om dichtbij huis te kunnen werken.

De gemeente speelt hierin een verbindende rol. Ondernemers moeten kunnen rekenen op een overheid die meedenkt, ondersteunt, meebeweegt met actuele ontwikkelingen en ruimte biedt om te groeien. Een goed functionerend ondernemersloket helpt bedrijven met vragen over regelgeving, ruimte en personeel en verbindt ondernemers met elkaar. Zo ontstaat een positief vestigingsklimaat waarin ondernemerschap wordt gestimuleerd.

Naast bedrijvigheid in handel en industrie zijn recreatie en toerisme een belangrijke pijler van de lokale economie. De prachtige natuur, de rivierlandschappen en de rijke cultuurhistorie trekken jaarlijks steeds meer bezoekers. Door te investeren in kwaliteit en evenwichtige groei kan toerisme zich verder ontwikkelen zonder dat het ten koste gaat van rust, natuur of leefbaarheid. Daarbij is het belangrijk dat er voldoende dagrecreatie is, zodat inwoners en toeristen voldoende vermaak kunnen vinden binnen de gemeente.

Tegelijk blijft West Maas en Waal in de kern een agrarische gemeente. De landbouw vormt al generaties lang de stabiele ruggengraat van onze economie. Boerenbedrijven dragen niet alleen bij aan voedselproductie, maar ook aan het landschap, de natuur en de leefbaarheid van het buitengebied. Het agrarisch ondernemerschap verdient erkenning en perspectief.

Een vitaal platteland betekent ruimte voor vernieuwing, verduurzaming en samenwerking tussen agrariërs, ondernemers en recreatiesector. Zo versterken we elkaar: toeristen genieten van het landschap dat boeren in stand houden, terwijl agrarische innovatie bijdraagt aan een duurzame en sterke economie.

Kortom: de toekomst van West Maas en Waal is er één van samen ondernemen, samen groeien en samen bouwen aan een veerkrachtige economie – geworteld in het land, gedragen door de gemeenschap.

- ✓ **Een goed vestigingsklimaat behouden voor (gewenste) bedrijvigheid.**
- ✓ **Focus op evenwichtige groei van toerisme.**
- ✓ **Samenwerking tussen lokale ondernemers bevorderen.**

Fijn om te leven – gezonde dorpen en sterke verenigingen

In West Maas en Waal zorgen we voor elkaar en met elkaar. Dat is de kracht van onze gemeenschap. Onze dorpen bruisen van (sport-)verenigingsleven en van initiatieven die jong en oud met elkaar verbinden. Elk dorp heeft zijn eigen karakter en dat koesteren we. De gemeente speelt hierin een belangrijke rol door ruimte te bieden aan die eigen identiteit en initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan een levendig dorpsleven. Hierin is het van belang om ook jongeren te stimuleren actief deel te laten nemen aan onze gemeenschap. Met het organiseren van de Kindergemeenteraad, die jaarlijks plaatsvindt, proberen we jongeren kennis te laten maken met de Gemeente.

Leefbaarheid is meer dan alleen goede voorzieningen. Het gaat over saamhorigheid, trots en de mogelijkheid om actief mee te doen. Daarom zetten we in op sterke dorpen waarin mensen elkaar weten te vinden. Groeiende kernen dragen bij aan het behoud van basisvoorzieningen zoals onderwijs, winkels en zorg, zodat deze duurzaam kunnen blijven voortbestaan.

In iedere kern zijn bepaalde voorzieningen onmisbaar. Multifunctionele accommodaties (MFA's) en dorpshuizen vormen daarbij het sociale hart van het dorp. Hier ontmoeten inwoners elkaar, vinden verenigingen onderdak en ontstaan nieuwe initiatieven. Het is belangrijk dat deze sociale knooppunten gestimuleerd worden om zelfstandig kunnen functioneren. Maar ook elkaar versterken door samen te werken, kosten te delen en een hoge bezettingsgraad te realiseren. Zo blijven ze levendige centra van ontmoeting en activiteit. In de toekomst kunnen deze plekken ook een bredere maatschappelijke rol krijgen, bijvoorbeeld door zorg- en welzijnstaken te integreren.

Daarnaast verdienen lokale initiatieven en evenementen blijvende steun. Door de vergunningsprocedures eenvoudiger te maken en initiatieven financieel te ondersteunen, krijgen projecten als 'Schuif samen aan', 'Perfecte Plaatje' en andere dorpsactiviteiten de ruimte om te groeien. Zulke initiatieven versterken de sociale cohesie en maken onze dorpen nog hechter.

Ook voorzieningen met een breder maatschappelijk belang, zoals het toerisme aan de Maas of het zwembad in Dreumel, dragen bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de hele gemeente. Het is belangrijk om deze te behouden en verder te ontwikkelen, zodat inwoners én bezoekers kunnen blijven genieten van alles wat West Maas en Waal te bieden heeft.

Zo bouwen we samen aan dorpen die levendig, betrokken en toekomstbestendig zijn – gemeenschappen waar iedereen zich thuis voelt en waar samenleven vanzelfsprekend is.

- ✓ **Lokale initiatieven blijven ondersteunen om leefbaarheid te verhogen.**
- ✓ **Stimuleren dat MFA's op eigen benen kunnen staan**
- ✓ **Jongeren stimuleren om actief deel te nemen aan de gemeenschap**

Bereikbaar en veilig

Leefbaarheid gaat verder dan goede voorzieningen, verenigingen en evenementen. Een leefbare gemeente is ook bereikbaar en veilig. Met een groeiend aantal inwoners en toenemende bedrijvigheid is het belangrijk dat infrastructuur en verkeersveiligheid meegroeien met de ontwikkeling van onze dorpen.

De FD houdt de vinger aan de pols bij knelpunten en kijkt vooruit naar wat er nodig is om de verkeersveiligheid in de toekomst te waarborgen. Aandachtspunten zoals veilige schoolroutes, verkeersstromen rond supermarkten, scholen en de ontsluiting van nieuwe woonwijken zijn door de FD onder de aandacht gebracht en hier zijn ook concrete stappen op gezet. Door signalen van inwoners serieus te nemen en knelpunten vroeg te herkennen, kan de gemeente tijdig maatregelen nemen.

Een goed functionerend openbaar vervoer in West Maas en Waal, is van groot belang voor de bereikbaarheid en leefbaarheid. Ook de veerdiensten spelen hierin een belangrijke rol. Ze verbinden niet alleen dorpen, maar ook mensen, bedrijven en bezoekers. Het behoud van betaalbaar openbaar vervoer en de veerdiensten aan zowel de Maas- als de Waalzijde is daarom van groot belang — voor het dagelijks verkeer, voor de economie én voor het toerisme.

Op het gebied van veiligheid staat West Maas en Waal er goed voor: onze dorpen scoren positief in landelijke metingen (leefbaar-o meter). Toch blijft voortdurende aandacht noodzakelijk. Veiligheid is iets dat we samen bewaken — inwoners, verenigingen, ondernemers en gemeente. Een zichtbare aanwezigheid van wijkagenten en buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) helpt daarbij. Zij vormen het gezicht van veiligheid in de dorpen: aanspreekbaar, herkenbaar en dichtbij. Hun aanwezigheid draagt bij aan het voorkomen van overlast, ondermijningen het snel oppakken van signalen uit de samenleving.

Zo bouwen we samen aan een West Maas en Waal dat veilig, bereikbaar en leefbaar blijft — een gemeente waar inwoners zich thuis voelen, zich vrij kunnen bewegen en weten dat er wordt omgekeken naar elkaar.

- ✓ **Aandacht blijven vragen voor verkeersveiligheid en verkeerstromen**
- ✓ **Focus op de algehele bereikbaarheid en verbindingen van de kernen.**
- ✓ **Zichtbare en bereikbare wijkagenten en BOA's voor signalering en veiligheid.**

Een duurzame en toekomstgerichte gemeente.

In West Maas en Waal leven we samen met het water en onze groene omgeving. Het landschap, de dorpen en de natuur vormen één geheel waar we met zorg mee omgaan. Op een vooruitstrevende manier, zijn de afgelopen jaren al grote stappen gezet op het gebied van duurzaamheid. We onderhouden een gezonde balans tussen leefomgeving, natuur en economie – en daar mogen we trots op zijn.

Onze gemeente loopt voorop in Nederland als het gaat om energie, klimaatadaptatie en duurzaamheid. We zetten in op praktische oplossingen die werken voor onze inwoners, ondernemers en agrarische sector. West Maas en Waal is bovendien uitgegroeid tot een 'Living Lab' op het gebied van leven met water – een plek waar kennis, innovatie en samenwerking samenkomen. Door regionale partijen met elkaar te verbinden, ontstaat een broedplaats voor nieuwe ideeën en duurzame initiatieven die bijdragen aan een sterke toekomst.

De afgelopen periode heeft de gemeente, gesteund door de FD, gewerkt aan een breed gedragen programma voor klimaatadaptatie, waarin aandacht is voor biodiversiteit, duurzaam groenbeheer en waterberging. Zo bereiden we onze gemeente beter voor op de gevolgen van klimaatverandering. We kunnen die veranderingen niet stoppen, maar wel zorgen dat we er goed op zijn voorbereid.

Ook op het gebied van energietransitie ligt er nog werk. Inwoners die hun woning willen verduurzamen, moeten daarbij goed geholpen worden. Het energieloket en de inzet van energiecoaches spelen hierin een belangrijke rol: door kennis te delen en praktische hulp te bieden, maken we verduurzaming haalbaar voor iedereen.

Daarnaast is het belangrijk dat de gemeente blijft investeren in energiezekerheid en innovatie. We onderzoeken hoe we als gemeente meer energie lokaal kunnen opwekken en opslaan, zodat we minder afhankelijk zijn van externe netwerken. Nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen moeten goed voorbereid zijn op de toekomst – zonder belemmeringen door netcongestie.

De huidige Regionale Energiestrategie (RES 1.0) loopt tot 2030, maar de blik moet nu al verder reiken. Voor de periode daarna denken we na over hoe we energie slim en duurzaam kunnen opwekken: via zonnepanelen op bedrijfsdaken en agrarisch vastgoed, met duurzame opslag van energie of via innovatieve technieken zoals waterkracht en thermische energie uit oppervlaktewater (TEO). Ook nieuwe vormen van samenwerking, zoals lokale energiecoöperaties, kunnen daarbij een belangrijke rol spelen.

We bouwen aan een gemeente die niet alleen meebeweegt met de toekomst, maar die ook vooruitloopt – duurzaam, innovatief en in harmonie met het landschap dat ons verbindt.

- ✓ **Aandacht blijven geven aan klimaatadaptatie**
- ✓ **Kennis delen en praktische hulp bieden voor verduurzaming**
- ✓ **Zonnepanelen op agrarisch vastgoed, niet op agrarische gronden**

FEDERATIE DORPSLIJSTEN
WEST MAAS EN WAAL

FEDERATIE DORPSLIJSTEN
BOVEN - LEEUWEN

FEDERATIE DORPSLIJSTEN
DREUMEL

FEDERATIE DORPSLIJSTEN
MAASDORPEN

FEDERATIE DORPSLIJSTEN
PARTIJ BENEDEN - LEEUWEN

FEDERATIE DORPSLIJSTEN
WAMEL